

ЗАВДАННЯ для САМОПЕРЕВІРКИ

Вживання апострофа. Вправи

1. Перепишіть текст і поставте на місці крапок, де треба, апостроф.

1. В небі хмарки білосніжні, легкі, ніби пір..я, роси на травах — погоди хорошої знак, птах, що піднявся з долини й летить до узгір..я. Може, то лебідь піднявся, а може, — літак. 2. Ніколи я не знав, як тяжко жить без солов..я, що в пісні аж трем-тить тільцем своїм маленьким і гар..ячим. 3. Щасливий воїн, що в ім..я миру свою підносить бойову сокиру. 4. Був я в Сосниці не-давно, в тому В..юнищі зеленім, в тій селянській щедрій хаті, де Довженко народивсь. 5. Білий місяць, чорним перевитий, хмари за вікном у небі в..юються. 6. Живе сім..я велика і єдина! 7. Наша дружба — наша воля, не темниці-кам..яниці (З тв. М. Рильського).

2. Перекладіть слова українською мовою, запишіть їх фонетичною транскрипцією.

Безъязыкий, взгорье, подъем, въехать, вьючный, двухъярусный, дюйм, изъясняются, мясорубка, подъязычный, съест, семья, Юрьев, объявление, Лукьяненко, отъехать, буря, Репин, рябой, Захарьин, Арефьев, развязка.

3. Перепишіть, замість крапок поставте, де потрібно, апостроф.

В..язка, В..язьма, чер..вяк, дзв..якнути, зв..язувати, цв..ях, св..ято, б..юро, хлоп..я, бар..єр, Р..єпін, бур..ян, бур..як, Примор..я, мор..я, кур..єр, сер..йозний, узгір..я, пам..ять, Робесп..єр, моркв..яний, м..ясний.

4. Від поданих слів утворіть прикметники.

Морква, олово, торф, дрова, риба, Різдво, дерево, трава, кров, мавпа, камінь.

5. Від поданих слів утворіть дієслова 2-ї особи однини, поясніть правопис.

Лити, вити, бити.

6. Від поданих слів утворіть дієслова із префіксами об-, від-, роз-, під-, з-.

Їхати, єднати, їсти, юрба, ятрити.

7. Розподіліть на два стовпчики слова, що пишуться з апострофом і без нього, обґрунтуйте свій вибір.

З'явитися, повір'я, прислів'я, пов'язаний, дзюрчати, цвях, серйозно, курйозний, обов'язок, торф'яний, ім'я, возз'єднання, мавпячий, відіменний, ллється, рум'яний, жаб'ячий, жираф'ячий, святковий, різдвяний, реп'ях, тьмяний.

8. Запишіть в один стовпчик слова російською мовою, а в інший – їх переклад українською. Порівняйте правопис.

Оловянный, червяк, рыбий, мягкий, съест, подъезд, въехать, подъём, вялый, семья, мясо, обезьяний, кроличий, кровяной, деревянный, звёздный.

Вживання м'якого знака. Вправи

1. Перепишіть речення; на місці крапок, де треба, вставте пропущені букви.

1. Новий директор пос..лився при школі у двох маленьких кімнатах. Сухомлинс..кий вставав рано і, щоб не розбудити дружину й малих дітей, навшпин..ках виходив з квартири. 2. З багат..ма вчителями він був знайомий, та за д..ні спіл..ної роботи вони ще біл..ше здружили.. . 3. Слухаєш.. Василя Ол..ксандровича на педраді і дивуєш..ся: н..вже у н..го вистачит.. терпцю? 4. Відчу..я краси слова облагороджує духовний с..віт людини ще в ран..ому дитинстві. У ц..ому відчут..і — одно з дж..рел людс..кої культури. 5. Питан..я, що стояло с..огод..ні на повістці

ден..ій, було дуже важливе. 6. Сухомлинс..кий знав педагогічні праці Комен..с..кого так само, як мат..рин..с..кі піс..ні. (З тв. І. Цюпи)

2. Перекладіть слова українською мовою.

Барельеф, безземелье, белорусский, вольнодумец, Горький, га-зель, греческий, доброволец, древнеписьменный, жизненность, западноказахстанский, Зелинский, импульсный, йеменский, кабель-щик, ремень, лежень, мультипликатор, миллион, навьючить, павильон, прядильщица, спектакль, углевод.

3. Перепишіть, замість крапок поставте, де потрібно.

Тон..ший, мен..ший, молот..ба, с..огодні, бо-рот..ба, сіл..с..кий, п'ят..десят., вісім..десят., лі-кар.., батал..йон, Хар..ків, кріз.., Гор..кий, тр..ох, п'ят..ох, піс..ня, т..мяний, чебрец.., на таріл..ці, Натал..ці.

4. Поставте, де потрібно, м'який знак або апостроф. Слова впишіть у три колонки: у першу — з м'яким знаком, у другу — з апострофом, у третю — без м'якого знака і апострофа.

Авен..ю, ал..янс, ател..є, барел..єф, батал..йон, бл..юз, б..юро, вал..юта, вар..єте, В..єтнам, дос..є, д..юшес, кс..ондз, кур..йоз, к..ювет, л..юкс, мад..яр, медал..йон, мезал..янс, міл..йонер, модел..єр, Мол..єр, м..юзик-хол, н..юанс, Н..юфаундленд, п..єдестал, порт..єра, рант..є, Севіл..я, фаміль..ярний, фокстер..єр, ф..юзеляж, Х..юстон, шансон..є, шампін..йон.

5. Запишіть, розподіляючи слова на два стовпчики (з м'яким знаком і без нього).

Барабан..щик, дон..ці, сопіл..ці, рибал..ці, гал..мувати, корін..ці, ц..вірі..кати, мен..ше, т..мяний, біл..ше, змагают..ся, дон..чин, сіл..с..кий, облич.., річ.., Гадяч.., піч.., різ..бяр, камін..чик, стан..те, шіст..ма, Хар..ків, Ведмед..чук, Ковал..чук, Уман..щина.

6. Наведені слова запишіть українською мовою, згрупуйте їх за правилами вживання м'якого знака та апострофа.

Бильярд, бульвар, бюджет, бюллетень, гильотина, гравюра, дебют, дюйм, інтерв'ю, інтер'єр, ін'єкція, кабальєро, каньон, кар'єра, колье, компаньон, конферансьє, кур'єр, меню, мільярдер, Ньютон, прем'єра, п'єдестал, Уэльс.

ПРАВОПИС НЕНАГОЛОШЕНИХ ГОЛОСНИХ

Вправа 1. Впишіть слова зі вставленою буквою *и* у ліву колонку, зі вставленою буквою *е* — у праву.

Бл...зенько, ос...литися, хв...люватися, оп...нитися, справ...дливий, греб...лька, розп...тати, р...вти, тр...мати, зш...вати, дал...чність, неприм...рний, поч...нати, вир...нати, сп...нити, дят...л, ст...лити, ущ...мити, тр...вога, оц...нкований, в...ршина.

Вправа 2. Перепишіть речення. Вставте пропущені букви.

1. Вранці порожнє було небо, хмари убогі пливли над собором, а вітер улігся, на сході краєчок неба холодно, кр...ваво ч...рвонів (*О. Гончар*). 2. Гілки д...рев мокро бл...щали, зволожені по-в...сняному (*О. Гончар*). 3. Кр...ло зорі рум'янить тучі у голубій дал...ч...ні (*В. Сосюра*). 4. Схололі в хмарах крап...льки води п...рлинами котилися в сади (*М. Бажан*). 5. Під в...селкою у голубіні голуби л...тять (*В. Луцук*). 6. З пш...ничного поля Данило поглянув на той обш...р, який густіше проростав туманом та й зн...кав у тумані (*М. Стельмах*). 7. У небі віт...р куч...рявий колише темну блакить, і на землі гойдає трави, і зат...хає, й знов шумить (*М. Рильський*).

Вправа 3. Перекладіть речення з російської мови на українську. Порівняйте правопис букв *е* та *и* в обох мовах.

Листва на березах была еще почти вся зеленая (*І. Тургенев*). Вода заблестела, как расплавленный металл (*В. Шишков*). Серебристые поля сверкали в темном небе над спящей

деревней, и одна из звезд, зеленая, по-летнему нежная, особенно добро мерцала мне из далеких глубин галактики (Ю. Бондарев).

Вправа 4. Перепишіть текст і вставте пропущені букви о та е.

Довгі гармати з витягнутими далеко вперед ж...рами було закрито новими брезентовими ч...хлами. Люди в шлюпці мали ш...стеро весел, і, хоч звичайно вона ходила під ч...тирма веслами, тепер вони налягли на всі шість. Двоє хлопців, яким прийшла ч...рга, кинулись у ч...вен і зайняли місця на лаві. Маяли над ними метелики, маленькі, ж...вті, голубі, ч...рвоні, сині. Лиш трутень звук солодкі ж...рти соки, бдж...ла ж для меду й серце віддала. Ми рвемо над дорогою стиглі ч...рниці.
(Є. Гуцало).

Прикметник. Ступені порівняння

1.Прочитайте прислів'я. Визначте прикметники вишого та найвишого ступенів порівняння (просту і складену форми).

1. Людина міцніша за кремій і слабша за мушку. 2. Найкраще зерно ховається на дно. 3. Каша смачніша від балачок. 4. Свій хліб більш ситний. 5. Як коротші кроки, то довше життя. 6. З усієї рідні мати найбільш рідна. 7. З усіх скарбів найбільш цінним є молодість. 8. Солодший за все плід праці.

2.Перепишіть прислів'я. Від поданих у дужках прикметників утворіть вищий ступінь порівняння. Виділіть суфікси.

1. Ранок (старий) за вечір, вечір (молодий) від дня. 2. Ранок вечора (мудрий), а трава за соломку (смачна). 3. Близька соломка (рідна) від далекого сінця. 4. Що ніч (темна), то день (видний).

Чи можна утворити ступені порівняння від прикметників: *ранковий, вечірній, небесний, сонячний*? Чому?

3.Перепишіть. Після кожного виділеного прикметника позначте в дужках його ступінь порівняння. Підкресліть усі члени речення.

1. А найсвятіша у світі стежка до рідної хати. (Д. Іванов). 2. Підкажи найлагідніше слово, я його слухняно повторю. (Л. Костенко). 3. Після зливи і грози світ чистіший од сльози. (Г. Чубач). 4. Небо синіше од моря, море синіше од неба. (М. Коцюбинський).

Дієслово

1.Визначіть, до якої дієвідміни відносяться дієслова у поданому тексті.

1.Є на світі одне слово, перед яким усі народи низько схиляють голови. 2.Це слово - Мати. 3.Коротке це слово – мама, але які надлюдські глибини скарбів містить воно в собі! 4.З першого кроку,з першого подиху тільки почалося саме життя,поруч із нами була мама. 5. Вперше в житті,відкривши свої оченята,ми побачили схилену над колискою найкрасивішу мамину голівку,її добрі очі,почули лагідно–ніжну колисанку.6. В цей час творилася найбільша таємниця людського буття-переливання в душу дитини найщиріших материнських почуттів.7. Слово “мама” росте разом з нами тихо,як тихо ростуть дерева, сходить сонце, розквітає квітка, як тихо світить веселка і гладить дитину по голівці рідна рука.

2.Як ви розумієте вислови: час не стоїть, знамення часу, герой нашого часу, тягнути час? Доберіть фразеологізми, у яких згадувалося б поняття часу.

3.Перепишіть прислів'я, на місці крапок уставте пропущені літери. Підкресліть літери, що позначають звуки, які чергуються.

1. Розумний не все ка..е, що знає. 2. Не сокира те..е, а чоловік. 3. Кожна корова своє телятко ли..е. 4. Кіт мурли..е, бо дітей кли..е. 5. Швидко тільки млинці пе..уть. 6. Щастя лежить, а горе бі..ить. 7. Остерігайся не того пса, що бре..е, а того, що лащиться.

4.Перепишіть. Від поданих у дужках дієслів у неозначеній формі утворіть особові дієслова.

1. Старий годинник тишу (колихати) (Б. Костиря). 2. Чужа гітара (різати) вухо (К. Туз). 3. А серце голубом (воркотіти) (Г. Соколенко). 4. Я (сидіти) на кленовім порозі, а птахи все летять і летять (Є. Гуцало). 5. Радію я, коли (знаходити) слово із пахощами й кольором (А. Малишко). 6. Слухає Немирів, як тенор пісню вивів: «По садочку (ходити), кониченька (водити)» (А. Подолинний).

5.Замініть подані дієслівні словосполучення одним словом і навпаки – одне слово – словосполученням:

брати в борг –
надавати допомогу -
вносити пропозицію -
доводити до відома -
дати доручення –
звернутися з проханням -